

Wojciech DEPA-WASIŁEK

Krakowska Akademia im. A. Frycza-Modrzewskiego

PRAWO DOSTĘPU DO BRONI PALNEJ OBYWATELI POLSKICH W ŚWIETLE UNORMOWAŃ PRAWNYCH I BEZPIECZEŃSTWA

Abstrakt:

W artykule przedstawiono problematykę związaną z prawem do posiadania broni palnej przez obywateli Rzeczypospolitej w kontekście bezpieczeństwa oraz obecnych rozwiązań legislacyjnych. Wskazano jak prawo do posiadania broni palnej funkcjonuje, jakie ma podłoże historyczne oraz jakie ma znaczenie dla bezpieczeństwa w Stanach Zjednoczonych, Szwajcarii oraz Czechach. Zwrócono uwagę na restrykcyjną politykę polskiego ustawodawcy względem rzeczzonego prawa. W końcowej części artykułu postawiono pytanie czy trudności w pozyskaniu broni przez obywateli polskich można byłoby tłumaczyć ewentualną obawą ustawodawcy o wzrost przestępczości z użyciem broni palnej, a tym samym troską o bezpieczeństwo obywateli. W odpowiedzi starano się syntetycznie i logicznie wytłumaczyć konieczność zmiany obecnego stanu prawnego. Dla zobrazowania problemu przedstawiono mapę stawiającą Polskę na końcu listy państw europejskich pod względem ilości sztuk broni przypadających procentowo na 100 obywateli.

Słowa kluczowe: broń palna, dostęp do broni, pozwolenie na broń, prawo.

Wprowadzenie

Położenie geopolityczne nie sprzyjało nigdy uzyskaniu przez Polskę statusu kraju neutralnego. Co więcej, historycznie Polska przez wieki zmuszona była zmagać się z najeźdźcami, zaborcami, okupantami, pozostając pod większym lub mniejszym wpływem polityki zagranicznej mocarstw. Swą niepodległość okupiła wielkimi stratami w ludziach, gospodarce, jak i majątku narodowym. W znacznej mierze bezpieczeństwo wewnętrzne jak i zewnętrzne Polski zależało od dobrze zorganizowanych i wyposażonych służb mundurowych, szczególnie armii, która zgodnie z Konstytucją RP, stoi na straży niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnia bezpieczeństwo i nienaruszalność jego granic.¹ Żeby miało to realny wymiar,

---

¹ Art.26 ust.1 Konstytucji RP (Dz.U. 1997, Nr 78, poz.483, z późn.zm.)

Żołnierze Sił Zbrojnych muszą być wyposażeni w podstawowy sprzęt bojowy jakim jest broń strzelecka odpowiadająca współczesnemu polu walki. Niestety pod tym względem są bardzo duże braki. Żołnierze wyposażeni są w przestarzałe karabinki AK (konstrukcja lat 50-tych ubiegłego wieku), karabinki Beryl (konstrukcja lat 90-tych u.w.), podoficerowie i oficerowie mają do dyspozycji pistolety P-64 „Czak” (konstrukcja lat 60-tych u.w.), P-83 „Wanad” (konstrukcja lat 80-tych u.w.), WIST wz.94 (z lat 90-tych u.w.) (Depa 2016, s. 62 i n.). Ilość nowoczesnej broni strzeleckiej w armii jest szczątkowa. Stąd uzasadniona jest potrzeba podniesienia tego problemu i zwrócenia uwagi na sprawę dostępu broni palnej przez obywateli także w kontekście bezpieczeństwa.

W tym miejscu należałoby zdefiniować na potrzeby niniejszego artykułu pojęcie broni palnej. W ujęciu semantycznym „broń palna” oznacza broń wyrzucającą pociski siłą gazów powstających w czasie spalania się prochu.² W ujęciu normatywnym „broń palna” oznacza każdą przenośną broń lufową, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może być przystosowana do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego.³ Natomiast za dający się przystosować do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego uznaje się przedmiot, który ze względu na swoją budowę lub materiał, z którego jest wykonany, może być łatwo przystosowany do miotania.⁴

Prawo dostępu do broni palnej w Czechach, Stanach Zjednoczonych i Szwajcarii

Prawo dostępu do broni palnej stanowi swego rodzaju uwarunkowanie polityczno-prawne obejmujące prawo obywateli do posiadania oraz używania broni i jako takie jest legislacyjnie ściśle reglamentowane. Ograniczenia stąd wynikające znane są nie tylko w Polsce, ale i w większości krajów demokratycznych i gospodarczo rozwiniętych. Są jednak państwa takie jak np. Czechy, Stany Zjednoczone Ameryki, i Szwajcaria, gdzie dostęp obywateli do broni palnej jest dużo bardziej liberalny. Skonstatować należy, iż w odniesieniu do ostatniego z wymienionych tu państw jest to podyktowane wysoką kulturą strzelecką wywodzącą się historycznie z długiej tradycji zawodów strzeleckich, będących jednym z elementów kształtowania tożsamości narodowej Szwajcarów. Dla przykładu można tu wskazać największy na świecie turniej

---

² *Słownik Języka Polskiego*, Wydawnictwo Naukowe PWN

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/bro%C5%84%20palna.html> [dostęp dnia 10 stycznia 2019 roku]

³ Art.7 ust.1, Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. 1999 nr 53, poz.549, z późn.zm)

⁴ Art.7 ust.1a, *ibidem*

strzelecki *Eidgenössisches Feldschiessen*, który corocznie odbywa się w Szwajcarii. W 2012 roku wzięło w nim udział 128.000 obywateli szwajcarskich.⁵Należy także dodać, że mężczyźni tej narodowości po zakończeniu trzytygodniowego szkolenia wojskowego otrzymywali, do roku 2007, do domu broń i amunicję w postaci 50 sztuk hermetycznie zapakowanych naboń (opakowanie w formie metalowej konserwy). Obecnie praktyka ta jest nadal utrzymywana w odniesieniu do broni,⁶ jednak po zmianach legislacyjnych⁷ amunicję otrzymują już tylko żołnierze rezerwy mający przydział do ochrony obiektów o ważnym znaczeniu dla obronności państwa.⁸ Natomiast w Stanach Zjednoczonych posiadanie przez obywateli broni palnej wynika tak z uwarunkowań historycznych, kulturowych jak i egzystencjalnych. Pierwsi osadnicy używali broni do polowań oraz do obrony przed rdzennymi mieszkańcami Ameryki Północnej, a w późniejszym czasie broń służyła osadnikom do ekspansji w głąb kontynentu. Utworzenie milicji obywatelskich⁹ ugruntowało prawo Amerykanów do posiadania broni palnej, czego wyrazem było ustanowienie Drugiej Poprawki do Konstytucji,¹⁰ której brzmienie jest następujące: „Dobrze zorganizowana milicja jest niezbędna dla bezpieczeństwa wolnego państwa,

---

⁵Eidgenössischen Feldschiessen, <http://www.lebendige-traditionen.ch/traditionen/00234/index.html> [dostęp dnia 10 stycznia 2019 roku]

⁶ Art. 30 Rozporządzenia Federalnego Departamentu Obrony, Ochrony Ludności i Sportu z dnia 9 grudnia 2003 roku w sprawie osobistego wyposażenia członków armii (nr 514.101), <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/20031035/index.html#fn-#a7-1> [dostęp dnia 10 stycznia 2019 roku]

⁷ Zmiana Federalnej Ustawy o broni i amunicji z dnia 20 czerwca 1997 roku (nr 514.54), <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19983208/index.html> [dostęp dnia 11 stycznia 2019 roku] oraz Federalnej Ustawy o wojsku i administracji wojskowej z dnia 3 lutego 1995 roku (nr 510.10), <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19950010/index.html> [dostęp dnia 11 stycznia 2019 roku]

⁸ Art.7 Rozporządzenia Federalnego Departamentu Obrony, Ochrony Ludności i Sportu z dnia 9 grudnia 2003 roku w sprawie osobistego wyposażenia członków armii (nr 514.101), <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/20031035/index.html#fn-#a7-1> [dostęp dnia 11 stycznia 2019 roku]

⁹ Utworzenie milicji obywatelskich w Stanach Zjednoczonych nastąpiło 13 grudnia 1636 roku. Obecnie w Stanach Zjednoczonych funkcjonuje pojęcie Gwardii Narodowej, która dziedziczy historię i tradycję milicji obywatelskiej, <https://www.nationalguard.mil/Features/2017/381st-Birthday/> [dostęp dnia 11 stycznia 2019 roku]

¹⁰ Uchwalenie przez Kongres Stanów Zjednoczonych Drugiej Poprawki do Konstytucji nastąpiło 25 września 1789 roku, natomiast wejście jej w życie 15 grudnia 1791 roku. Było to uchwalenie pierwszych dziesięciu poprawek do Konstytucji, w tym rzeczonyj Drugiej Poprawki, które łącznie tworzyły tzw. Kartę Praw; *National Constitution Center*, <https://constitutioncenter.org/interactive-constitution/amendments/amendment-ii> [dostęp dnia 11 stycznia 2019 roku]

prawo obywateli do posiadania i noszenia broni nie może zostać naruszone.”¹¹ Natomiast ostateczne potwierdzenie i umocowanie rzeczonego prawa obywateli do posiadania broni palnej zostało wyrażone w Czternastej Poprawce do Konstytucji¹² głoszącej, że żaden stan nie może ustanawiać prawa ograniczającego przywileje i swobody obywateli Stanów Zjednoczonych.¹³ Stąd twierdzenie, że broń (prawo do jej posiadania) w Stanach Zjednoczonych stała się wyrazem wolności i swobód obywatelskich, jest prawdziwe i w pełni uzasadnione (Odachowska 2013, s. 456). Tylko na marginesie należy odnotować, że Druga Poprawka jest od wielu lat przedmiotem licznej i głębokiej analizy doktryny (Bursor 1996; Gulasekaram, 2010; Kates 1986; Lund, 2008; McAfee, Quinlan 1997; Reynolds 1995; Vandercoy 1994;) opowiadającej się zarówno za utrzymaniem prawa do posiadania broni palnej w wydaniu pierwotnym, jak i zwolenników bardziej restrykcyjnego podejścia. Przywołując natomiast kolejne z wymienionych państw tj. Republikę Czeską, jedno z najmłodszych państw europejskich,¹⁴ należy podnieść, że jej obywatele kontynuują po rozpadzie Czechosłowacji tradycję zamilowania do broni palnej (Wirtel 2017). Można tego upatrywać w tym, że państwo to jest jednym z największych producentów¹⁵ broni palnej na świecie.¹⁶ Co warte w tym miejscu odnotowania, największym importerem broni produkowanej w Czechach są Stany Zjednoczone.¹⁷

---

¹¹ Tekst w brzmieniu oryginalnym: „*A well regulated Militia, being necessary to the security of a free State, the right of the people to keep and bear Arms, shall not be infringed.*”, *National Constitution Center*, ibidem

¹² Uchwalenie przez Kongres Stanów Zjednoczonych Czternastej Poprawki do Konstytucji nastąpiło 13 czerwca 1866 roku, natomiast wejście jej w życie 9 lipca 1868 roku, <https://constitutioncenter.org/interactive-constitution/amendments/amendment-xiv> [dostęp dnia 11 stycznia 2019 roku]

¹³ Tekst w brzmieniu oryginalnym (Sekcja 1, zdanie drugie Czternastej Poprawki do Konstytucji Stanów Zjednoczonych): „*No State shall make or enforce any law which shall abridge the privileges or immunities of citizens of the United States.*”, *National Constitution Center*, ibidem.

¹⁴ Republika Czeska została utworzona na mocy Konstytucji z dnia 16 grudnia 1992 roku, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1993 roku (ustawa nr 1/1993), Parlament Republiki Czeskiej, *Konstytucja Republiki Czeskiej*, <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html#> [dostęp dnia 12 stycznia 2019 roku]

¹⁵ CZ, to skrót marki Ceska Zbrojovka rozpoznawalnej przez wszystkich miłośników broni palnej na świecie. Czeski Zakład Zbrojeniowy powstał w 1936 roku, <https://www.czub.cz/cz/historie.html/> [dostęp dnia 12 stycznia 2019 roku]

¹⁶ Przedstawiciel CZ poinformował, że przez 10,5 miesiąca 2016 roku zakłady Ceska Zbrojovka sprzedały broń o wartości 3,8 mld koron (624,2 mln zł). Dla porównania w 2015 roku odnotowano sprzedaż na poziomie 3,4 mld koron (560 mln zł) i zysk w wysokości 446,4 mln koron (73,3 mln zł), https://www.altair.com.pl/news/view?news_id=20910 [dostęp dnia 12 stycznia 2019 roku]

¹⁷ CZ podaje, że w 2010 roku wysłano do Stanów Zjednoczonych broń o wartości 190 mln koron (31,2 mln zł), w 2015 sprzedano do Stanów konstrukcje strzeleckie o wartości 950

Prawo dostępu do broni palnej w Polsce

W Rzeczypospolitej Polskiej prawo dostępu do broni palnej uregulowane zostało w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji.¹⁸ Ustawa ta określa: zasady wydawania i cofania pozwoleń na broń, nabywania broni, rejestracji broni, przechowywania broni, zbywania i deponowania broni i amunicji, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, oraz zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców jak i zasady funkcjonowania strzelnic.

Od razu należy podkreślić, że prawo do posiadania broni palnej jest prawem podmiotowym nie obowiązującym *erga omnes*, a jedynie wobec grupy obywateli spełniających ściśle określone ustawą przesłanki. Innymi słowy w Polsce nie istnieje norma prawna kształtująca pojęcie powszechnego prawa obywateli do posiadania broni palnej. Ustawa stanowi bowiem *expressis verbis*, że poza przypadkami w niej określonymi posiadanie broni jest zabronione.

Prawo do posiadania broni palnej można uzyskać w wyniku pozwolenia na broń wydane go przez właściwego ze względu na miejsce stałego pobytu zainteresowanej osoby lub siedzibę zainteresowanego podmiotu komendanta wojewódzkiego Policji, a w przypadku żołnierzy zawodowych, na podstawie pozwolenia wydanego przez właściwego komendanta oddziału Żandarmerii Wojskowej.¹⁹ Nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na broń w przypadku: gromadzenia broni w zbiorach muzealnych na podstawie odrębnych przepisów, używania broni w celach sportowych, szkoleniowych lub rekreacyjnych na strzelnicy działającej na podstawie zezwolenia właściwego organu, używania broni palnej sygnałowej i alarmowej do celów wzywania pomocy, ratowniczych, poszukiwawczych oraz przez osoby uprawnione do sygnalizacji zawodnikom rozpoczęcia konkurencji sportowej w trakcie zawodów sportowych, jeżeli wymaga ona takiej sygnalizacji, dysponowania bronią przez przedsiębiorców dokonujących obrotu bronią i amunicją na podstawie koncesji lub świadczących usługi rusznikarskie na podstawie odrębnych przepisów, o ile jest to związane bezpośrednio z prowadzeniem działalności gospodarczej, dysponowania bronią przekazaną w celu pozbawienia lub potwierdzenia pozbawienia cech użytkowych, posiadania broni palnej pozbawionej cech użytkowych, posiadania broni palnej rozdzielnego ładowania, wytworzonej przed rokiem 1885 oraz replik tej broni, oraz posiadania broni palnej alarmowej o kalibrze do 6 mm.²⁰

---

mln koron (156 mln zł), a w 2016 roku uzyskano wzrost sprzedaży na poziomie 1,3 mld koron (213 mln zł), ibidem

¹⁸(Dz.U. 1999 nr 53, poz.549, z późn.zm)

¹⁹ Art.9 ust.1, ibidem

²⁰ Art.11 pkt.1), 2), 3), 4), 5), 6), 10), 11) ustawy o broni..., ibidem

Pozwolenie na broń można uzyskać w szczególności w celu: ochrony osobistej, ochrony osób i mienia, łowieckim, sportowym, rekonstrukcji historycznych, kolekcjonerskim, pamiątkowym, szkoleniowym.²¹ Właściwy organ Policji wydaje pozwolenie na broń, jeżeli wnioskodawca nie stanowi zagrożenia dla samego siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego oraz przedstawi ważną przyczynę posiadania broni.²² Za osobę „stanowiącą zagrożenie dla samego siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego” ustawodawca uznaje osobę, która została skazana prawomocnym orzeczeniem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, za nieumyślne przestępstwo: przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo gdy sprawca zbiegł z miejsca zdarzenia.²³ Za „ważną przyczynę posiadania broni” ustawodawca uznaje w szczególności w przypadku pozwolenia na broń do celów: ochrony osobistej, ochrony osób i mienia: stałe, realne i ponadprzeciętne zagrożenie życia, zdrowia lub mienia; łowieckich: posiadanie uprawnień do wykonywania polowania, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów; sportowych: udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu o charakterze strzeleckim, posiadanie kwalifikacji sportowych, oraz licencji właściwego polskiego związku sportowego;²⁴ rekonstrukcji historycznych: udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu, którego statutowym celem jest organizowanie rekonstrukcji historycznych oraz zaświadczenie potwierdzające czynny udział w działalności statutowej; kolekcjonerskich: udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu o charakterze kolekcjonerskim; pamiątkowych: udokumentowane nabycie broni w drodze spadku, darowizny lub wyróżnienia; szkoleniowych: posiadanie uprawnień, określonych w odrębnych przepisach do prowadzenia szkoleń o charakterze strzeleckim oraz udokumentowane zarejestrowanie działalności gospodarczej w zakresie szkoleń strzeleckich.²⁵

---

²¹ Art.10 ust.2, ibidem

²² Art.10 ust.1, ibidem

²³ Art.15 ust.1 pkt 6 lit. a, b, ibidem

²⁴ Uprawianie sportów o charakterze strzeleckim wymaga posiadania odpowiednich kwalifikacji potwierdzonych stosownym dokumentem oraz przestrzegania zasad bezpieczeństwa obowiązujących w tych sportach – tak też: w art.10b ust.1 ustawy o broni i amunicji. Dokument, o którym mowa w ust. 1 art.10b, wydaje, po przeprowadzeniu egzaminu, polski związek sportowy, o którym mowa w ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2017 r. poz. 1463 i 1600) – tak też: art.10b ust.2, ibidem. Dokument, o którym mowa w ust. 1 art.10b, potwierdza posiadanie kwalifikacji niezbędnych do ubiegania się o wydanie pozwolenia na broń do celów sportowych – tak też: art.10b ust.3, ibidem

²⁵ Art.10 ust.3 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ibidem

Pozwolenie na broń, wydane w celach, o których mowa w art.10 ust. 2 ustawy o broni i amunicji, uprawnia do posiadania następujących rodzajów broni i amunicji do niej (tab. 1).

Ustawodawca czyni zastrzeżenie, że pozwolenie na broń, o którym mowa w art.10 ust.1 ustawy o broni i amunicji, nie może być wydane, z zastrzeżeniem art.29 ust.2,²⁶ na broń szczególnie niebezpieczną w postaci: samoczynnej broni palnej, zdolnej do rażenia celów na odległość; broni palnej wytworzonej lub przerobionej w sposób pozwalający na zatajenie jej przeznaczenia, a także broni imitującej inne przedmioty; broni palnej wyposażonej w tłumik huków lub przystosowanej do strzelania z użyciem tłumika huków; broni palnej, której nie można wykryć przy pomocy urządzeń przeznaczonych do kontroli osób i bagażu.²⁷

Tab. 1: Specyfikacja broni wg przeznaczenia na którą można uzyskać pozwolenie

Przeznaczenie	Rodzaj broni
Ochrona osobista	broń palna: bojowa, gazowa, alarmowa w postaci pistoletów lub rewolwerów centralnego zapłonu o kalibrach od 6 mm do 12 mm
Ochrona osób i mienia	broń palna: bojowa, gazowa, alarmowa w postaci pistoletów lub rewolwerów centralnego zapłonu o kalibrach od 6 mm do 12 mm, pistoletów sygnałowych, pistoletów maszynowych o kalibrze od 6 mm do 12 mm, strzelb powtarzalnych o kalibrze wagomiarowym 12, karabinków samoczynnych o kalibrze od 5,45 do 7,62 mm
Łowieckie	broń dopuszczona do wykonywania polowań na podstawie odrębnych przepisów
Sportowe	broń palna: bocznego zapłonu z lufami gwintowanymi, o kalibrze do 6 mm, centralnego zapłonu z lufami gwintowanymi, o kalibrze do 12 mm, gładkolufowa, przystosowana do strzelania wyłącznie przy pomocy prochu czarnego (dymnego)
Szkoleniowe	każda, o której mowa powyżej
Rekonstrukcji historycznych	broń alarmowa albo inna broń palna, konstrukcyjnie przeznaczona do strzelania wyłącznie amunicją ślepa, w tym samoczynna
Kolekcyjne i pamiątkowe	każda, o której mowa powyżej

Źródło: Art.10 ust.4 pkt 1 lit. a, pkt 2 lit. a, b, c, d, e, pkt 3, pkt 4 lit. a, b, c, d, pkt 5, 6, 7, ibidem.

Pozwolenie na broń wydawane jest w drodze decyzji administracyjnej, w której określa się cel, w jakim zostało wydane oraz rodzaj i liczbę egzemplarzy

²⁶ Art.29 ust.2 stanowi: „Świadectwo broni na broń szczególnie niebezpieczną, o której mowa w art. 10 ust. 5 pkt 1, może być wydane wyłącznie podmiotom, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, oraz organizatorom kursów, kształcącym w zawodzie pracownika ochrony.”, ibidem

²⁷ Art.10 ust.5, ibidem

broni.²⁸ Oznacza to, że osoba zainteresowana uzyskuje status strony²⁹ w postępowaniu administracyjnym o wydanie pozwolenia na broń palną, co implikuje dla niej w razie niekorzystnego rozstrzygnięcia przez właściwego Komendanta Wojewódzkiego Policji prawo wniesienia w terminie 14 dni³⁰ odwołania w trybie art.127 §1 i 2 k.p.a.³¹ do Komendanta Głównego Policji.³² W razie utrzymania w mocy odmowy wydania zainteresowanemu pozwolenia na broń palną przez organ administracji publicznej wyższego stopnia, stronie przysługuje prawo wniesienia w terminie 30 dni³³ skargi do właściwego wojewódzkiego sądu administracyjnego³⁴ na podstawie art.3 §2 pkt 1³⁵ w zw. z art.13 §1 p.p.s.a.³⁶. Natomiast w przypadku wydania przez wojewódzki sąd administracyjny niekorzystnego orzeczenia, zainteresowanemu przysługuje prawo wniesienia w terminie 30 dni³⁷ skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu

---

²⁸ Art.12 ust.1, ibidem

²⁹ Definicję strony określa art.28 k.p.a. „Stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek.”, Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 1960, Nr 60, poz.168, z późn.zm.)

³⁰ Art.129 §2 k.p.a. „Odwołanie wnosi się w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji stronie, a gdy decyzja została ogłoszona ustnie – od dnia jej ogłoszenia stronie.”, ibidem

³¹ Art.127 §1 k.p.a. „Od decyzji wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji.”, §2 „Właściwy do rozpatrzenia odwołania jest organ administracji publicznej wyższego stopnia, chyba że ustawa przewiduje inny organ odwoławczy.”, ibidem

³² Organem wyższego stopnia nad Komendantem Wojewódzkim Policji jest Komendant Główny Policji, co wynika z regulacji art. 6a ust.2 pkt 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. 1990, Nr 30, poz.179, z późn. zm.)

³³ Art.53 §1 p.p.s.a. „Skargę wnosi się w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia skarżącemu rozstrzygnięcia w sprawie (...)”, Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. 2002, Nr 153, poz.1270, z późn.zm.)

³⁴ Do rozpoznania sprawy właściwy jest wojewódzki sąd administracyjny, na którego obszarze właściwości ma siedzibę organ administracji publicznej, którego działalność została zaskarżona – tak też: art.13 §2 k.p.a.; Zgodnie z treścią art.54 §1 k.p.a. skargę do sądu administracyjnego wnosi się za pośrednictwem organu, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi.

³⁵ Art.3 §2 pkt 1 p.p.s.a. „Kontrola działalności administracji publicznej przez sądy administracyjne obejmuje orzekanie w sprawach skarg na: decyzje administracyjne.”, ibidem

³⁶ z art.13 §1 p.p.s.a. „Wojewódzkie sądy administracyjne rozpoznają wszystkie sprawy sądowoadministracyjne z wyjątkiem spraw, dla których zastrzeżona jest właściwość Naczelnego Sądu Administracyjnego.”, ibidem

³⁷ Art.177 §1 p.p.s.a. „Skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok lub postanowienie, w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia stronie odpisu orzeczenia z uzasadnieniem.”, ibidem

Administracyjnego na podstawie art.173 §1 p.p.s.a.³⁸ Na marginesie odnotować należy, że orzeczenie wydane w tym przedmiocie przez Naczelnny Sąd Administracyjny będzie ostateczne i niezaskarżalne.³⁹

Osoba występująca z wnioskiem o wydanie pozwolenia na broń ma obowiązek przedstawić właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskie i psychologiczne, stwierdzające, że nie należy do osób wymienionych w art.15 ust.1 pkt 2–4,⁴⁰ i potwierdzające, że może dysponować bronią, wydane przez lekarza upoważnionego i psychologa upoważnionego, nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku.⁴¹ Osoba, która takiego orzeczenia nie przedstawiła właściwemu organowi Policji odmawia wydania pozwolenia na broń.⁴² Natomiast osoba posiadająca już pozwolenie na broń wydane w celu określonym w art.10 ust.2 pkt 1–3 ustawy o broni i amunicji obowiązana jest raz na 5 lat przedstawić właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskie i psychologiczne, o których mowa w art.15 ust.3 ustawy o broni i amunicji, wystawione nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem tego terminu. W przypadku wydania orzeczenia stwierdzającego, że należy ona do osób wymienionych w art.15 ust.1 pkt 2–4 i że nie może dysponować bronią, lekarz upoważniony lub psycholog upoważniony są obowiązani zawiadomić o tym właściwy organ Policji.⁴³

Ponadto osoba, która występuje z podaniem o wydanie pozwolenia na broń, jest obowiązana zdać egzamin przed komisją powołaną przez właściwy organ Policji ze znajomości przepisów dotyczących posiadania i używania danej broni oraz z umiejętności posługiwania się tą bronią.⁴⁴ Z obowiązku złożenia egzaminu zwolnieni są funkcjonariusze Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży

---

³⁸ Art.173 p.p.s.a. „*Od wydanego przez wojewódzki sąd administracyjny wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie (...), przysługuje skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego.*”, ibidem

³⁹ Ustawa - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie zawiera przepisu, który dopuszczałby możliwość rozpoznawania skargi kasacyjnej bądź zażalenia od orzeczeń wydanych przez Naczelnny Sąd Administracyjny, bowiem orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego stają się prawomocne z chwilą ich wydania. Tak też: uzasadnienie postanowienia NSA z dnia 13 lipca 2016 r., sygn..aktII FSK 810/14, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/2031BEA72A> [dostęp dnia 13 stycznia 2019 roku] oraz uzasadnienie postanowienia NSA z dnia 9 lutego 2017 r., sygn..akt I GZ 640/16, ibidem, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/C0DB162DF6> [dostęp dnia 13 stycznia 2019 roku]

⁴⁰ zob.: art.15 ust.1 pkt 2-4 ustawy o broni i amunicji w dalszej części publikacji.

⁴¹ Art.15 ust.3, ibidem

⁴² Art.17 ust.4, ibidem

⁴³ Art.15 ust.4, ibidem

⁴⁴ Art.16 ust.1, ibidem

Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej, Biura Ochrony Rządu, Służby Więziennej, funkcjonariusze lub pracownicy innych państwowych formacji uzbrojonych i żołnierze zawodowi Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, członkowie Polskiego Związku Łowieckiego - w zakresie broni myśliwskiej, oraz członkowie Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego posiadający licencję zezwalającą na uprawianie strzelectwa sportowego - w zakresie broni sportowej, jeżeli zdali taki egzamin na podstawie odrębnych przepisów.⁴⁵ Jeżeli osoba nie zdała egzaminu, o którym wyżej mowa, właściwy organ Policji odmawia wydania pozwolenia na broń.⁴⁶

Na wniosek osoby posiadającej pozwolenie na broń wydaje się zaświadczenie uprawniające do nabycia rodzaju i liczby egzemplarzy broni zgodnie z pozwoleniem i amunicji do tej broni.⁴⁷

Właściwy organ Policji może w pozwoleniu na broń ograniczyć lub wykluczyć możliwość jej noszenia,⁴⁸ co potwierdza się w legitymacji posiadacza broni.⁴⁹ Ustawodawca zastrzegł możliwość noszenia broni posiadanej na podstawie pozwolenia do celów kolekcjonerskich lub pamiątkowych tylko i wyłącznie za zgodą właściwego organu Policji.⁵⁰ Oznacza to, że bez takiej zgody posiadacze rzeczzonego pozwolenia na broń nie mogą jej nosić. Szczegółowe zasady i warunki przechowywania oraz noszenia broni i amunicji zostały określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji.⁵¹

Pozwolenia na broń nie wydaje się osobom: niemającym ukończonych 21 lat,⁵² z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,⁵³ lub o znacznie ograniczonej sprawności psychofizycznej, wykazującym istotne zaburzenia funkcjonowania psychologicznego, uzależnionym od alkoholu lub od substancji psychoaktywnych, nieposiadającym miejsca stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiącym zagrożenie dla siebie, porządku lub

---

⁴⁵ Art.16 ust.2, ibidem

⁴⁶ Art.17 ust.3, ibidem

⁴⁷ Art.12ust.2 ustawy o broni, ibidem

⁴⁸ W rozumieniu ustawy o broni i amunicji noszenie broni oznacza każdy sposób przemieszczania załadowanej broni przez osobę posiadającą broń – tak też: art.10 ust.9, ibidem

⁴⁹ Art.10 ust.7, ibidem

⁵⁰ Art.10 ust.8, ibidem

⁵¹ (Dz.U. 2014, poz. 1224)

⁵² Na wniosek szkoły, organizacji sportowej, Polskiego Związku Łowieckiego, stowarzyszenia obronnego pozwolenie może być wydane osobie mającej ukończone 18 lat, jednakże tylko na broń służącą do celów sportowych lub łowieckich – tak też: art.15 ust.2 ustawy o broni i amunicji.

⁵³ (Dz. U. 1999, Nr 111, poz.535, z późn.zm.)

bezpieczeństwa publicznego: skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za nieumyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo gdy sprawca zbiegł z miejsca zdarzenia.⁵⁴

Właściwy organ Policji może odmówić wydania pozwolenia na broń osobie, która naruszyła: warunki określone w pozwoleniu na broń, obowiązek rejestracji broni, obowiązek zawiadomienia o utracie broni, obowiązek zawiadomienia o zmianie miejsca stałego pobytu, zasady przechowywania oraz ewidencjonowania broni i amunicji oraz ich noszenia.⁵⁵ Może także odmówić wydania pozwolenia na broń osobie, której cofnięto pozwolenie na broń na podstawie art.18 ust.1 pkt 4.⁵⁶

Zakres cofania pozwoleń na broń, przechowywania broni, zbywania i deponowania broni i amunicji, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, nie jest przedmiotem analizy tego artykułu, stąd zagadnienia te nie zostaną szerzej omówione poza tym, co zostało wzmiankowane o nich powyżej.

Konkludując z powyższego wynika, że polski ustawodawca nałożył na obywatela szereg obwarowań, od spełnienia których warunkuje przyznanie prawa do posiadania broni palnej. I choć w artykule nie dokonano analizy porównawczej ustawodawstwa amerykańskiego, szwajcarskiego oraz czeskiego w omawianym tu przedmiocie, to można odnieść wrażenie, że polska ustawa o broni i amunicji jest dość restrykcyjna, co znajduje *nota bene* odzwierciedlenie w powszechnej krytyce doktryny, jak i środowisk strzeleckich oraz posiadaczy broni (Sosnowski 2016). Tu należałoby wskazać, że społeczeństwo polskie może

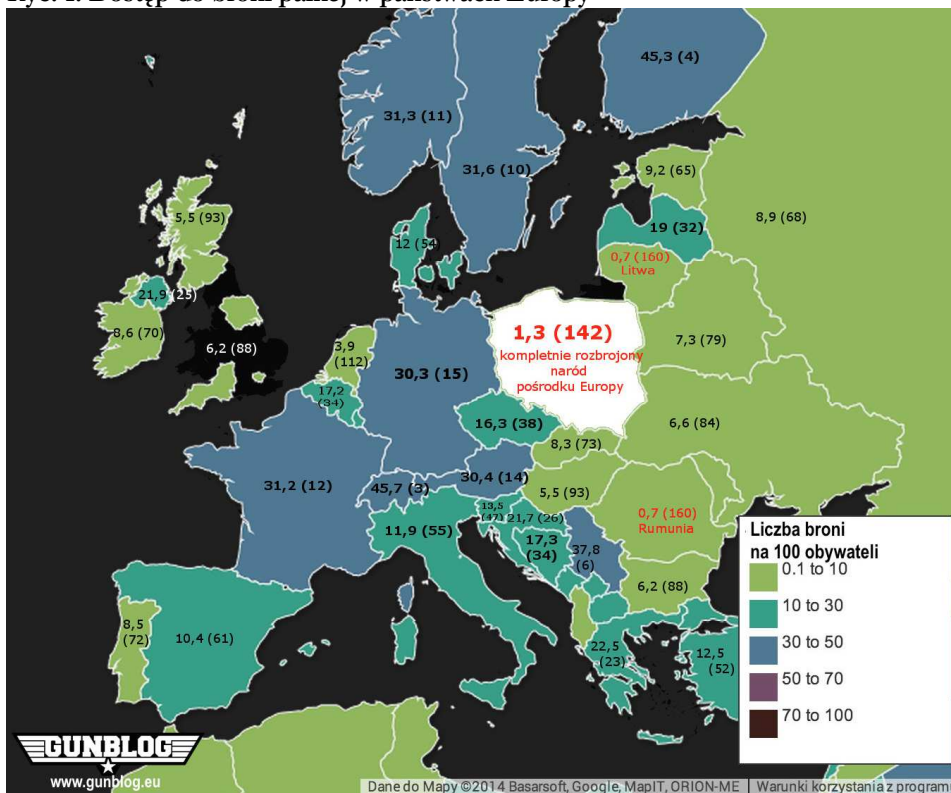
---

⁵⁴ Art.15 ust.1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6 lit. a, b, ibidem

⁵⁵ Art.17 ust.1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, ibidem

⁵⁶ Art.17 ust.2, ibidem; natomiast art.18 ust.1 pkt 4 ustawy o broni i amunicji stanowi: „Właściwy organ Policji cofa pozwolenie na broń, jeżeli osoba, której takie pozwolenie wydano: przemieszcza się z rozładowaną bronią albo nosi broń, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu, środka odurzającego lub substancji psychotropowej albo środka zastępczego”.

Ryc. 1. Dostęp do broni palnej w państwach Europy

Objaśnienia: 1) liczby w nawiasach oznaczają lokaty państw w rankingu światowym pod względem liczby broni na 100 obywateli; 2) jeśli chodzi o Wielką Brytanię, posiadanie broni nie podlega tam rejestracji, dlatego brak jest wiarygodnych danych dotyczących całego kraju; 3) biała barwa pokrywająca kontur Polski na ilustracji nie ma uzasadnienia merytorycznego.

Źródło: <http://gunblog.eu/2014/06/rozbrojony-kraj/> [dostęp 13 stycznia 2019 roku]

podobnie jak powyższe narody poszczycić się kilkusetletnią tradycją strzelecką. Przykładem może być Bractwo Kurkowe, którego powstanie datuje się na rok 1257, a które jako pierwsze posiadało w średniowieczu swoją strzelnicę w sąsiedztwie Bramy Mikołajskiej w Krakowie.⁵⁷ Mimo to w Polsce w ponad 38 milionowym kraju pozwolenia na broń ma tylko 206 124 tys. osób (ogółem posiadających 463 876 tys. sztuk broni),⁵⁸ w Czechach w 10 milionowym kraju pozwolenia na broń ma około 300 tys. obywateli (posiadających łącznie około

⁵⁷ Towarzystwo Strzeleckie Bractwo Kurkowe w Krakowie, <http://bractwo-kurkowe.pl/pl/dzieje.html> [dostęp dnia 13 stycznia 2019 roku]

⁵⁸ Komenda Główna Policji, <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/bron-pozwolenia/50886,Bron-pozwolenia-2017.html> [dostęp dnia 13 stycznia 2019 roku]

800 tys. sztuk broni),⁵⁹ w Stanach Zjednoczonych na 300 mln ludności broń posiada legalnie 200 mln obywateli (Odachowska 2016), w Szwajcarii w 8 milionowym kraju broń posiada 3,4 mln obywateli.⁶⁰ Liczby te urzeczywistniają skalę dysproporcji: w większości państw naszego regionu dostęp do broni jest co najmniej kilkunastokrotnie większy (ryc. 1).

Dyskusja i wnioski

Czy trudności w pozyskaniu broni przez obywateli polskich można byłoby tłumaczyć ewentualną obawą ustawodawcy o wzrost przestępczości z użyciem broni palnej, a tym samym troską o bezpieczeństwo obywateli? Ponieważ w państwach o zbliżonym do nas poziomie rozwoju i podobnej kulturze, których społeczeństwa mają wielokrotnie łatwiejszy dostęp do broni, przestępczość z jej wykorzystaniem nie jest większa niż u nas, odpowiedź na to pytanie nie wydaje się być trudna. W konstatacji można stwierdzić, że łatwiejszy dostęp obywateli do broni palnej w Polsce nie wpłynie na wzrost przestępczości z użyciem broni palnej, a wprost przeciwnie, może przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa obywateli. O słuszności tej tezy świadczą następujące argumenty:

1. Prowadzone przez Komendę Główną Policji statystyki przestępstw z użyciem broni palnej (tab. 2) w ogóle nie rozróżniają tych popełnionych z użyciem legalnie i nielegalnie posiadanej broni. Wzrostowi liczby wydawanych pozwoleń na broń nie towarzyszy zwiększenie liczby przestępstw popełnianych przy użyciu broni. I choć nie można tego dowieść tabelarycznie, gdyż KGP nie prowadziła statystyk wydawanych pozwoleń od 2002 roku, a jedynie od 2014, to bezspornym jest twierdzenie, że w 2002 roku było zdecydowanie mniej obywateli legalnie posiadających broń, niż w roku 2016 (Tab.3), a mimo to ilość przestępstw przy użyciu broni palnej spadła.

Szczególnie zauważalny jest spadek najcięższych przestępstw przeciwko życiu. W Polsce nie zdarzają się strzelaniny z użyciem legalnie posiadanej broni. Co więcej, przestępcy nie posługują się bronią legalną, gdyż nie są w stanie wejść w jej posiadanie w skutek wydanego im pozwolenia na broń, a jedynie mogą pozyskać ją w następstwie kradzieży. Tym bardziej legalnie posiadana i zarejestrowana broń nie jest wykorzystywana w celu popełnienia umyślnego przestępstwa, gdyż sprawca takiego przestępstwa zostałby szybko wykryty z powodu ustalenia w drodze badań kryminalistycznych indywidualnych cech broni (Holyst 2000).

---

⁵⁹ M. Wirtel, *Prawo do posiadania broni palnej w Czechach*, <https://analizy.koliber.org/files/Micha%C5%82-Wirtel-Prawo-do-posiadania-broni-w-Czechach.pdf> [dostęp dnia 13 stycznia 2019 roku]

⁶⁰ www.gunpolicy.org/firearms/region/switzerland [dostęp dnia 13 stycznia 2019 roku]

Tab. 2: Statystyka policyjna dotycząca przestępstw z użyciem broni palnej

Lata	Liczba przestępstw z użyciem broni palnej	
	ogółem	W tym zabójstwa i usiłowania zabójstw
2016	996	15
2015	301	19
2014	325	32
2013	568	25
2012	490	30
2011	541	20
2010	631	30
2009	621	35
2008	525	32
2007	631	54
2006	699	48
2005	nie prowadzono statystyki	
2004	1.058	67
2003	1.149	96
2002	1.170	111

Zródło:

<http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/bron-przestepstwa/50844,Przestepstwa-przy-uzyciu-broni.html>

Tab. 3: Liczba obywateli z wydanym pozwoleniem na broń

Rok	Liczba pozwoleń
2017	206 124
2016	197 929
2015	192 819*
2014	197 595

*W 2015 roku odnotowano spadek posiadanych pozwoleń na broń. Należy przyjąć, że jest to efekt cofnięcia pozwolenia na broń dotychczasowym dysponentom.

Zródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/>

2. W USA po wprowadzeniu prawa zezwalającego na noszenie przez obywateli w ukryciu broni palnej liczba zgwałceń (na przestrzeni lat 1977-1994) zmalała o 5%, zaś w Australii i Wielkiej Brytanii po wprowadzeniu restrykcji związanych z noszeniem broni palnej liczba zgwałceń (na przestrzeni lat 1995-2003) wzrosła o 26,5% w Australii, o 59,8% w Wielkiej Brytanii, a w USA zmalała o 13,5%. Nadto badania przeprowadzone w USA na 1874 więźniach wykazały, że 74% z nich przyznało, że unika napaści na domy, w których znajdują się ludzie z obawy przed postrzeleniem, 57% stwierdziło, że obawia się

uzbrojonych obywateli więcej niż policji, 40% przyznało, że zostali odstraszeni od popełnienia przestępstwa możliwością zostania postrzelonym, 34% przyznało, że było kiedyś ujętych przez uzbrojonego obywatela, odstraszonych lub postrzelonych (Wright, Rossi 1986). Wątek ten uzupełniają statystyki amerykańskiego Departamentu Sprawiedliwości z 2000 roku, które wskazały, że posiadanie przez potencjalne ofiary broni pozwoliło na uniknięcie 550 zgwałceń, 1100 zabójstw i 5200 innych przestępstw (Sosnowski 2016). Nie zmienia to jednak faktu, że Stany Zjednoczone wiodą prym wśród krajów wysokorozwiniętych pod względem liczby przestępstw z użyciem broni palnej. Natomiast Czechy, mimo pozostawiania w rękach prywatnych dużej ilości broni, są klasyfikowane w pierwszej dziesiątce najbezpieczniejszych krajów na świecie.⁶¹ To samo rzecz ma się ze Szwajcarią, która jest postrzegana w kontekście przestępczości jako jeden z najbezpieczniejszych na świecie.⁶² Dodatkowo mimo swej neutralności zakłada, że w chwili najazdu na nią przez agresora, armia szwajcarska po utracie zdolności do prowadzenia dalszej walki przejdzie do działań partyzanckich, w których zaangażowany będzie również system obrony cywilnej (Mickiewicz 2012). Taki system mogliby również tworzyć polscy obywatele posiadający broń palną. Należy podkreślić, że historycznie nie tylko żołnierze, ale i ludność cywilna brała czynny udział we wszystkich powstaniach.

Tak więc uzasadnione jest stwierdzenie, że łatwiejszy dostęp do broni nie implikuje automatycznie wzrostu przestępczości z użyciem broni legalnie posiadanej, a zwiększenie jej ilości w rękach osób prywatnych mogłoby przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa ogółu społeczeństwa, a także przyczynić się, w razie zewnętrznej agresji, do zachowania suwerenności i niepodległości państwa.

Literatura

- Bursor, S., 1996, *Toward a Functional Framework for Interpreting the Second Amendment*, Texas Law Review 74, s. 11-25.
- Depa, W., 2016, *Zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa. Reforma armii. Postulaty*, ZRPW, Kraków.

---

⁶¹ Kancelaria Senatu RP, Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji Zespół Analiz i Opracowań Tematycznych, *Zasady dostępu do broni w wybranych państwach europejskich*, Warszawa 2017, https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/156/plik/ot-658_internet.pdf

⁶² Institute for Economics & Peace, <http://economicsandpeace.org/?s=Switzerland> [dostęp dnia 13 stycznia 2019 roku]

- Gulasekaram, P., 2010, *The People of the Second Amendment: Citizenship and the right to bear arms*, New York University Law Review, 85, s. 15-21.
- Holyst, B., 2000, *Kryminalistyka*, Wydawnictwo Prawnicze PWN, Warszawa.
- Kates, D. B., 1986, *The Second Amendment: A Dialogue*. Law & Contemporary Problems, 49, s. 31-43.
- Lund, N., 2008, *Handgun Band and the Constitutional Right to Arms; One Hard Question?*, George Mason University Civil Rights Law Journal.
- McAfee, T.B., Quinlan, M.J., 1997, *Bringing forward the right to keep and bear arms: Do text history, or precedent stand in the way?*, North Carolina Law Review, 75, s. 67-81.
- Mickiewicz, P., 2012, *Systemy bezpieczeństwa narodowego w rozwiązaniach ustrojowych wybranych państw*, Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wrocław.
- Odachowska, M., 2013, *Wpływ historii i kultury na liczbę przestępstw z użyciem broni palnej na przykładzie Stanów Zjednoczonych i Szwajcarii*, (w:) *Broń. Problematyka prawna i kryminalistyczna*, V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz, L. Stępka (red.), Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń.
- Reynolds, G.H., 1995, *A critical guide to the Second Amendment*, Tennessee Law Review, 62, s. 54-61.
- Sosnowski, W., 2013, *Broń palna a przestępczość*, (w:) *Broń. Problematyka prawna i kryminalistyczna*, V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz, L. Stępka (red.), Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń.
- Słownik Języka Polskiego*, 2019, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Wright, J.D., Rossi, P.H., 1986, *Armed and Considered Dangerous: A Survey of Felons and Their Firearms*, Aldine de Gruyter Publishing Co, New York.
- Wirtel, M., 2017, *Prawo do posiadania broni palnej w Czechach*, Analizy KoLibra: <https://analizy.kolibier.org/files/Micha%20Wirtel-Prawo-do-posiadania-broni-w-Czechach.pdf>
- Vandercoy, D.E., 1994, *The history of the Second Amendment*, Valparaiso University Law Review, 28, s. 10-17.
- Zasady dostępu do broni w wybranych państwach europejskich*, 2017, Kancelaria Senatu RP, Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji Zespół Analiz i Opracowań Tematycznych, Warszawa.

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, Nr 78, poz.483, z późn.zm.).
- Konstytucja Republiki Czeskiej z dnia 16 grudnia 1992 roku (ustawa nr 1/1993).
- Druga Poprawka do Konstytucji, rezolucja Kongresu Stanów Zjednoczonych z dnia 25 września 1789 roku.

- Czternasta Poprawka do Konstytucji, rezolucja Kongresu Stanów Zjednoczonych z dnia 13 czerwca 1866 roku.
- Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. 1999 nr 53, poz.549, z późn.zm).
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2017 r. poz. 1463 i 1600).
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 1960, Nr 60, poz.168, z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. 1990, Nr 30, poz.179, z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. 2002, Nr 153, poz.1270, z późn.zm.).
- Federalna ustawa o broni i amunicji z dnia 20 czerwca 1997 roku (nr 514.54).
- Federalna ustawa o wojsku i administracji wojskowej z dnia 3 lutego 1995 roku (nr 510.10).
- Rozporządzenie Federalnego Departamentu Obrony, Ochrony Ludności i Sportu z dnia 9 grudnia 2003 roku w sprawie osobistego wyposażenia członków armii (nr 514.101).

Orzeczenia

- postanowienie NSA z dnia 13 lipca 2016 r., sygn. akt II FSK 810/14.
- postanowienie NSA z dnia 9 lutego 2017 r., sygn. akt I GZ 640/16.

The right of access to firearms of Polish citizens in the light of law and safety

The article presents the problem related to the right to firearms by citizens of the Republic of Poland in the context of safety and current legislative solutions. It shows how the right to own firearms functions, what is the historical background and what is important for security in the United States, Switzerland and the Czech Republic. Attention was drawn to the restrictive policy of the Polish legislator regarding this law. The final part of the article posed a question whether the difficulties in obtaining weapons by Polish citizens could be explained by the possible fear of the legislator about the increase in crime with the use of firearms, and thus concern for the safety of citizens. The answer was to synthetically and logically explain the necessity to change the current legal status. To show the problem, a map was presented where Poland was at the end of the list of European countries in terms of the number of weapons per 100 citizens.

Depa-Wasilek, W., 2019, *Prawo dostępu do broni palnej obywateli polskich w świetle unormowań prawnych i bezpieczeństwa*, Przegląd Geopolityczny, 27, s. 114-131.

Key words: firearms, access to weapons, permission for weapons, law.